

תהליך היבוא הימי

מוצר שמקורו בארץ זרה ומגיע לישראל עובר תהליך יבוא. המוצר יכול להגיע ביבוא ימי או ביבוא אווירי. תהליך היבוא הימי עובר דרך הנמלים הימיים.

ניתן לחלק את תהליך היבוא ל- 4 שלבים:

- א. ייזום העסקה - הוא הזמנה מחו"ל של המטען אותו רוצים לייבא לארץ. שלב זה נקרא ייזום העסקה.
- ב. שינוע ימי - יש לשנע את הסחורה מנמל המוצא לנמל בארץ.
- ג. פריקה ושחרור מהנמל - לאחר שהמטען הגיע לנמל בישראל הוא עובר תהליך שחרור מן הנמל.
- ד. המסירה ליבואן - מהנמל, הסחורה תועבר אל הלקוח – היבואן.

א. ייזום העסקה

העסקה היא הישות הבסיסית בסחר הימי בארץ. יבואן המעוניין לייבא סחורה מחו"ל יוצר קשר עם ספק מחו"ל על מנת שישפך לו את הסחורה. לאחר שהיבואן והספק סיכמו ביניהם את פרטי עסקת הרכישה והמזמין קיבל חשבונית עסקה, הסחורה צריכה לעשות דרכה מהספק בחו"ל ללקוח בארץ.

תנאי העסקה כגון: האם מעורב אשראי דוקומנטרי, גבולות האחראיות של כל צד לאורך השרשרת הלוגיסטית ותנאי המכר, נקבעים ישירות בין היבואן ליצואן.

ב. שינוע ימי

הספק או הרוכש, בוחר בחברת ספנות שתשנע את המטען ליעד ומסכם עימה את פרטי ההובלה – שם האניה, תאריך טעינה, התשלום ועוד. כל פרטי ההובלה הימית, פרטי המטען, וכן מי הנשגר הזכאי לקבל את החזקה על המטען ביעד הסופי - מצויינים **בשטר המטען**.

הספק מקבל את שטר המטען מנציג חברת הספנות ויעביר אותו ליבואן בארץ לאחר שיקבל ממנו תשלום עבור המטען. שטר המטען המקורי מעיד על הזכות לקבל חזקה במטען, ויאפשר ליבואן או שלוחו לקבל את המטען כאשר האוניה תגיע לארץ.

סוכן המכס או שלוחו של היבואן במדינת המקור מזמין מקום למטען באניה, פעולה זו נקראת BOOKING, ולאחר שהסוכן מעביר ללקוח אישור ל- BOOKING, מובטח ליבואן מקום למטען על האניה.

לפני שידור המצהר נדרש סוכן האניה לשדר מסר צפי הגעת אנייה למכס ולנמל. מסר זה מאפשר פתיחת כותרת למצהר שיגיע בהמשך לשני הגורמים.

כאשר האניה יוצאת מנמל המוצא משדר סוכן האניה מסר **מצהר** למכס ולנמל הפריקה בארץ. המצהר הינו אוסף של שטרי המטען, ובו מפורטות העיסקאות המתייחסות למטען העומד להפרק בנמל היעד. על המצהר להגיע למכס בארץ, לפי **נוהל מצהרים** של המכס, לפחות עשרים וארבע שעות לפני הגעת האניה לנמל.

כאשר האניה מגיעה לנמל היעד, נפרק המטען מהאניה לרציף ומאוחסן בנמל עד לשיחרורו במקרה של **מסירה עקיפה**, או מוטען ישירות למשאית או לרכבת **במסירה ישירה**.

ג. תהליך שחרור המטען מהנמל ליבואן:

כדי לשחרר מטען מהנמל על בעל המטען או מי מטעמו (סוכן מכס, משלח) לעמוד בשלושת התנאים:

1. [התרת מכס](#) – אישור המכס ששולמו כל האגרות והמיסים למכס. (רשימון היבוא).
2. [התרת נמל](#) – אישור מדור חישובים ותשלומים של הנמל על תשלום כל אגרות הנמל.
3. [פקודת מסירה](#) – אותה מפקד סוכן האניה על סמך שטרי מטען מקוריים, ובה מצויין הנשגר שהוא בעל המטען הזכאי לקבל את המטען מהנמל.

פקודת מסירה

[סוכן המכס](#) או המשלח הפועל בשם היבואן, מציג לסוכן האוניה בארץ את שטר המטען שקיבל מהיבואן, משלם עבור ההובלה, ומקבל לידי את פקודת המסירה. הפקודה משודרת במסר מסוכן המכס או המשלח אל המכס ולנמל.

התרת מכס

לאחר שהתקבל המצהר במכס מתחיל תהליך [התש"ר](#) – תהליך השחרור המכסי של המטען. חלק מהסחורה שמגיעה לארץ חייב בתשלום היטל מכס, וחלק פטור ממנו, בהתאם לחוקי המדינה הנוגעים להיטלי המכס המשתנים מעת לעת.

סוכן המכס מנפיק [רשימון](#) (הצהרת יבוא) יבוא בו מצויינים כמות המטען, סוג האריזה, ערך המטען ונתונים נוספים והמכס קובע את סכום המס שיש לשלם על המטען. מערכת המכס עורכת בדיקות נוספות למטען לפני מתן ההתרה, על פי הפרופיל של סוכן המכס, היבואן, סוג המטען, ארץ המוצא ועוד. הערכה זו נקראת פרופייליג, בסופה מסווג הרשימון לאחד משלושה תהליכים שנקבעו על ידי המכס. לאחר שהמטען עבר את כל התהליכים הנ"ל מופקת התרת מכס המשודרת במסר לנמל ולסוכן המכס. לעיתים יש צורך לקבל אישורים נוספים לפני שחרור המטען מהנמל ממשרדי ממשלה כמו, משרד הבריאות, משרד החקלאות והמשרד לאיכות הסביבה.

התרת נמל

מטען הנפרק בנמל מחויב באגרות שונות, כמו, דמי תשתית, דמי ניטול, אגרת אחסנה. חישוב האגרות נעשה על פי פרמטרים של סוג המטען אופן הטיפול בו וכד'. סוכן המכס דואג לתשלום האגרות שנקבעו למטען ולאחר התשלום מקבל התרת חת"ד על ידי מדור החישובים והתשלומים בנמל. אם קיימות פקודת מסירה, התרת מכס והתרת חת"ד - סוכן המכס יכול לשחרר את המטען הנמל. המטען יוצא משער הנמל לאחר שהתקבל מסר תעודת ליווי.

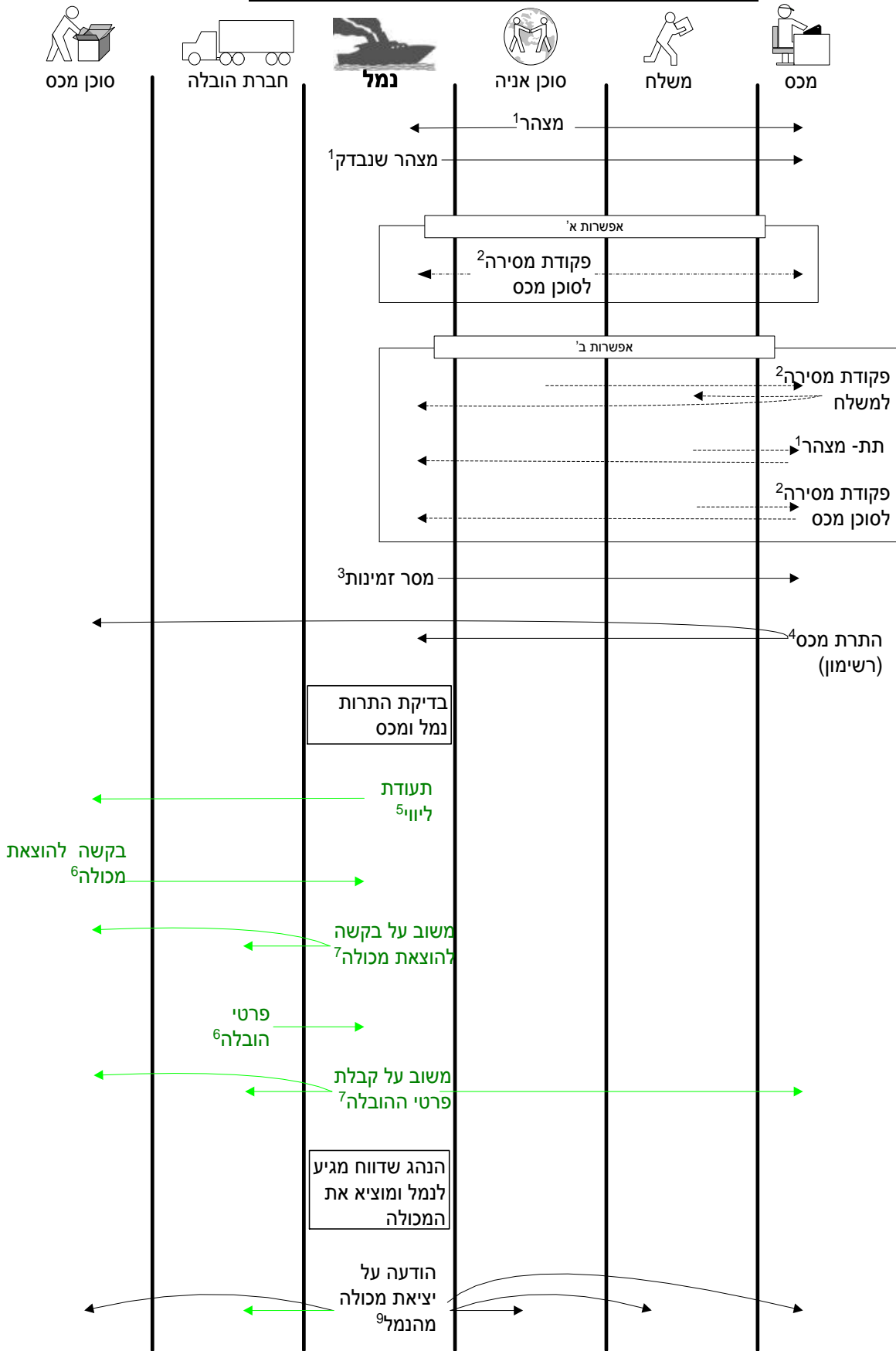
ד. המסירה לייבואן:

המטען יכול להימסר במסירה ישירה – ע"י הטענתו ישירות מהאניה על משאית או רכבת אשר יוציאו אותו מהנמל. או במסירה עקיפה – המטען יפרק מהאניה לערוגות האחסון או למחסנים עד שיצא מהנמל.
 בכל מקרה נדרש סוכן המכס לשלוח לנמלים מסר בקשה להוצאת מטען עם פרטי חברת התובלה אשר משלימה את פרטי הנהגים שיבואו לשחרר עיסקה מסויימת.

להלן תהליך יציאת מכולה מהנמל:

1. סוכן המכס מעביר לנמל בקשה להוצאת מכולה. בבקשה מצייין הסוכן את חברת התובלה אשר תוביל את המטען.
2. הנמל מעביר משוב לבקשה להוצאת מכולה, לסוכן המכס ולחברת התובלה.
3. חברת התובלה מחזירה מסר קבלת הזמנה להוצאת מכולה ומעדכנת את מספרי כלי הרכב ואת שמות הנהגים כדי שיוכלו להיכנס לנמל.
4. הנמל מאשר קבלת הפרטים במשוב לבקשה להוצאת מכולה עם פרטי המוביל מחברת ההובלה.
5. הנהג שדווח נכנס לנמל ומזדהה בכניסה עם כרטיס RFID.
6. המשאית מזוהה במערכת האלקטרונית.
7. אם המטען הינו מטען כללי המשאית נשקלת בכניסה וביציאה כדי לדעת מהו משקל המטען.
8. אם המטען נמצא בתוך מכולות נערך זיהוי לכל מכולה ביציאה משער הנמל.
9. הנמל מעביר מסר יציאת מכולה למכס ומסרים לסוכן האניה, לסוכן המכס ולחברת התובלה על יציאת המטען.

תהליך שחרור מכולה מנמל ללקוח סופי

העברת מטען ייבוא לאתר אחר בפקוח המכס:

היבואן יכול, שלא לשחרר את המטען באופן מיידי, אלא להעבירו למסוף עורפי או [למחסן רישוי](#) או לנמל אחר. התשלום המכסי יעשה במקרה זה רק בשלב שחרור המטען.

להלן תהליך הוצאת מכולה לאתר אחר:

1. סוכן האניה מעביר למכס מסר בקשה להעברה לאתר אחר – [GATEPASS](#).
2. המכס מעביר אישור העברה (Gatepass העברות) אל סוכן האניה, הנמל והמסוף המקבל וכן לסוכן המכס או למשלח בעסקת משלח.
3. הנמל מודיע למכס שהמכולה נפרקה [במסר זמינות](#).
4. נבדקת בנמל התרת חת"ד ואישור העברה ונשלח מסר תעודת ליווי למסוף החיצוני המיועד לקליטת המכולה או לכל אתר איחסון שמבקש המחזיק במכולה.
5. המסוף או כל גורם שקיבל את תעודת הליווי, מעביר לנמל [בקשה להוצאת מכולה](#).
6. הנמל מחזיר משוב על הבקשה למסוף העורפי ולחברת התובלה.
7. חברת התובלה משלימה במשוב את פרטי ההובלה ופרטי הנהג ומעבירה לנמל את המסר, המידע מעודכן במערכת בדיקת נהגים ובמערכת בדיקת משאיות.
8. הנמל מאשר במשוב את קבלת פרטי ההובלה לחברת ההובלה ולמסוף החיצוני.
9. המשאית והנהג שצוינו במסר מגיעים לנמל להוציא את המכולה.
10. הנמל מעביר דיווח למכס, לסוכן המכס, למשלח, לסוכן האניה, לחברת התובלה ולמסוף העורפי על יציאת המכולה.
11. תהליך השחרור מהאתר אליו הועברה המכולה יכלול בדיקות הדומות לאלו המתוארות לעיל (שחרור מהנמל) ובנוסף בדיקה שהוסדר התשלום בנמל הפריקה.

תהליך שחרור מכולה מנמל למסוף חיצוני

